

Paulus susula kaduan fee hataholi kamahele kala lai kota Korintus Korintus kaduan

Soda-molek

¹ Susulak ia neme au mai, Paulus. Manetualain nadenu au so, uni sudi bee uu, fo afada hataholi la la'eneu Yesus Karistus, fo Lamatuak tudu mema kana neme makahulun mai so. Ita fadin Timotius nai ia boe. Ana fee soda-molek.

Au sulak susulak ia, fee basa hataholi kamahele kala, lai kota Korintus ma propinsi Akaya.✧

² Au hule-haladoi neu Manetualain, fo ita Aman, ma Yesus Karistus, fo ita Lamatuan. Au oke fo Ala latudu Sila dale malolen neu ei, fo suek ei bisa masoda mia sodak, mole ma ndoo-ndoo.

Paulus noke makasi neu Manetualain

³ Ai mahiik fo basa hataholi la, so'u demademak Manetualain naden. Huu Ndia ndia, ita Lamatuan Yesus Aman. Ndia ndia, fee ita nateteak fo suek ita bisa sue hataholi fe'ek, ma Ndia boe oo kokoe ita, mete ma ita hambu toto'ak. ⁴ Huu ndia de, ita bisa kokoe hataholi fe'e kala mana hambu toto'ak. Huu Lamatuak tao natea ita dalen so, de ita boe oo, bisa tao tatetea sila dale nala. ⁵ Karistus hambu toto'ak no'uk so, soaneu ita. De, huu Karistus nameda toto'ak matak leondiak, huu ndia de, Aman tao natetea ita dale nala, mete ma ita hambu toto'ak. ⁶ Mete ma ai nai ia hambu toto'ak, na,

✧ **1:1** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 18:1

Manetualain tao natetea ai dale nala. Ma mete ma ai hambu toto'ak, boe ma makatataka no dale loak, na, ei boe oo musi bubuluk, mae, Lamatuak boe oo pake dala leondiak fo tao natetea ei dale mala, ma nakambo'ik heni ei mima manggalauk mai. Huu mete ma ei hambu toto'ak leo ai, na, Lamatuak tao natetea ei dale mala, suek ei boe oo, bisa makatataka mia dale loak. ⁷ Huu ndia de, ai mamahela, mae, ei bisa mahela tea-tea fo taa mangge'o fa boe. Huu ai bubuluk, mae, mete ma ei hambu toto'ak leo ai, na, Lamatuak tao natetea ei dale mala sama leo Ndia boe oo, tao natetea ai dale nala.

⁸ Tolanoo nggalei! Ai hihiiin fo ei bubuluk no tetebe, la'eneu toto'ak fo ai hambu mita kana neme propinsi Asia. Ai mameda mabela, lena heni ai bisa lemba kala. Losak ai manggate nala male, huu ai dudu'a, mae, ai sangga mate ia so.✧

⁹ Ai mesa nggai mameda belak, sama leo hataholi esa bei fo namanene mana maketu dede'ak, fo naketu huku mate ndia. Tehuu basa sila la dadi, fo suek ai mamahela neu Manetualain, ma taa mamahela neu ai ao nala. Huu Lamatuak ndia, naena koasa fo tao nasoda falik hataholi kamates. ¹⁰ Ndia ndia nakambo'ik heni ai mima manggalauk mai so, neu faik fo elaba'ik ai mate. Neu ko Ndia boe oo, *nau* nakambo'ik heni ai mima manggalauk mai. Ai mamahena mahela, mae, neu ko Ana mai nakambo'ik heni ai mima manggalauk mai *nakandondoo henin*. ¹¹ Mete ma ei hule-haladoi makandoo fee ai, na, ndia boe fali ai, huu Manetualain nau tao dede'a malole no'uk fee ai. Ana nau tao leondiak, huu hataholi no'uk hule-haladoi fee ai. Basa de, ledoeik hataholi

✧ **1:8** 1 Korintus 15:32

no'uk lasaneda ai, dei fo sila boe loke makasi no'uk leu Ndia.

Paulus tao rencana beuk

¹² Ai bisa kokolak lena-lenak, huu ai bubuluk nai ai dale nala, mae, hata fo ai taon nai daebafok ia, tungga Lamatuak hihii-nanaun neu ai. Ai taa heok mima ues ndia mai, suek basa hataholi la lita ai tao ues mia dale malalaok. Ai boe oo, makalala'ok ai uen, minik malelak* fo mana konda neme Manetualain mai, huu taa minik malelak fo naoka nai daebafok ia. Huu Lamatuak natudu Ndia dale malolen neu ai. Huu ndia de, ai tao ues tea-tea lena bali, neu ledoeik fo ai sama-sama mia ei. ¹³ Kada au sulak fee ei, la'eneu dede'a kala fo ei bisa les ma malelak. Hatematak ia ei malelak au maksud luma so. Tehuu au amahena, dei fo ei bisa malelak matetuk lena bali. ¹⁴ Hatematak ia, bei fo ei malelak kada fak la'eneu ai. Tehuu dei fo, mete ma ita Lamatuan Yesus Karistus fali main so, na, au amahela ei malelak no'uk so. No leondiak, na ei bisa kokolak koaok la'eneu ai, sama leo ai kokolak koaok la'eneu ei.

¹⁵ Au bubuluk ei malelak dede'a kala ia, de, makahulun, au aketu fo nau uu tilo seluk ei, fo suek ei hambu baba'e-babatik la'i dua. ¹⁶ Huu au dudu'a, mete ma au dadi uni propinsi Makedonia uu, na, au singgo tilo ei. Boe ma, mete ma au fali uma Makedonia mai, na, au bisa singgo seluk ei

* **1:12** Paulus maksud nai ia, na ndia 'malelak fo tao hataholi dudu'an naluk, fo bubuluk dede'ak, tungga Lamatuak susulin'. No leondiak na, 'malelak' ia, taa kada neme langgautek mai, tehuu neme dalek mai boe.

bali. No leondiak, na, ei bisa fali au, fo au bisa la'o akandoo uni propinsi Yudea uu.✧

¹⁷ Tehuu talobee bali? Makahulun au dudu'a leondiak, tehuu ta dadik. La'i-la'ik au afada ei, ae, au ahiik mai tilo ei, na, fama ei maehetuk au akae'esok akandoo do? Do ei maehetuk kada au aketu dede'ak tungga kada au hihii heheling, sama leo hataholi fe'ek nai daebafok ia do? Do, ei maehetuk au ia hataholi mana dea-dalek, fo nahiiik nae, “Hei.” Naa te, nai au daleng, au dudu'a ae, “Taa dadi!” Fama ei dudu'a mae au ia, matak leondiak hetu? ¹⁸ Ita bisa tamahale teu Manetualain, huu, mete ma Ana kokolak dede'ak esa, na, neu ko Ana tao natetun. Huu ndia de ai boe oo, leondiak. Ma mete ma ai kokolak mae, “Hei,” na, ai taa dudu'a, mae, “Taa.”

¹⁹ Au, Silas, ma Timotius manoli ei so, la'eneu Yesus Karistus fo Manetualain Anan. Ndia, taa hataholi mana dea-dalek, fo kokolak “hei”, tehuu maksud nae, “taa”. Ana taa nangge'o, huu, mete ma Ana kokolak “hei”, na, Ndia maksud “hei”.✧

²⁰ Basa dede'a kala fo Manetualain heluk ndia so, dei fo Ana taon dadi. Huu ndia, de, mete ma Yesus helu dede'ak esa, nae, “hei”, na, ita tataa, tae “Tebe ndia! Amin!” Huu ai bubuluk memak so, hata fo Yesus sangga taon. Ai mafada dede'ak ia fo natudu Manetualain hehelun ta nanakokak, de koa-kio neu Manetualain. ²¹ Lamatuak ndia, fo Ana hele nala ei ma ai. Ndia fo Ana so'u nala ita, fo dadik teu Ndia hataholi nala. Ndia boe oo, tao nala ita takatataka takandoo. ²² Ndia fo Ana fee Dulan fo heti ita, ma natudu Ndia hihiiin neu

✧ **1:16** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 19:21 ✧ **1:19** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 18:5

ita. Ndia sama leo hataholi esa, tenda naden neu buas esa, fo nafada nae, buas ndia, ndia enan.

²³ Au oke fo Lamatuak mesa kana dadik sakasii neu au kokolang ia. Huu Ana bubuluk au daleng. Ana bubuluk hatina de au bei ta dadi uni kota Korintus uu. Huu, au taa nau tao ei mae. ²⁴ Ai taa soso'uk aok fo dadik malanggan fo madenu ei, mae, ei musi mamahеле neu see. Tehuu ai maue-maledi no'u mia ei, suek ei dale mala lamahoko. Ei bisa mahеле tea-tea, huu ei mamahеле neu Manetualain.

2

¹ De, au mesa nggau aketun, ae, au bei ta nau uu tilo ei, fo ela basa hataholi la boso dale nala belak. ² Huu, mete ma au tao ala ei dale mala belak, na, see bali fo dei fo tao au daleng namahoko? Kada ei hetu!? Tehuu, mete ma hatematak ia au mai, na, au tao ala ei dale mala susa. ³ Huu ndia de, au sulak lai-laik susulak keke'uk ndia, ae, au bei ta dadi uni ei neti. Au bei ahani tataak, fo suek ei makaneni basa ei dede'a mala dei. Boe ma, mete ma dei fo au dadi mai, na, au boso ameda belak huu ei dede'a mala. Huu, teteben, na ei ndia tao mala au daleng namahoko. Au alelak ei basa nggei. De, au amahеле, mete ma au daleng namahoko, na, ei dale mala boe oo, lamahoko leondiak. ⁴ Ledoeik au sulak susulak ndia fee ei nai fai lalain ia, au ameda au daleng hedis ma nambela. Au boe oo, amatani alan seli. Au sulak susulak keke'uk ndia, ta tao ei dalen susa, tehuu au sulak susulak ndia, fo suek ei bubuluk au susueng neu ei.

*Mafalende heni hataholi salan
(1 Korintus 5:1-13)*

⁵ Nai ei salani mala ndia, hambu hataholi esa tao nala hataholi no'uk dale nala hedis. Au boe oo, dale hedi tungga, huu hataholi ndia tataon. Naa te, ndia tatao-nono'in ndia, memak taa la'e bebeik au, tehoo no'un seli la'eneu ei luma. ⁶ Au boso kokolak no'uk bali. Huu no'uk leme ei mai ka'in so, boe ma ana hahae. ⁷ De, hatematak ia, ei musi mafalende heni ndia salan, basa na, ei musi kokolak malole mian. Huu, boso losak ndia manggaten fo tungga Lamatuak ana male. ⁸ Huu ndia de, au oke fo ei makabubua no'u, fo taon namahele, mae, ei sue ndia.

⁹ Au sulak au susulang lai-laik ndia, fo sangga uku-sudi ei. Huu, au nau bubuluk, mete ma ei tao ndoos, ma tao tungga basa au palendang neu ei. ¹⁰ Mete ma ei taa mambeda dalek so bali, ma mafalende heni hataholi ndia salan, na, au boe oo, tungga hata fo ei maketun so. Boe ma au afalende heni hataholi ndia salan. Au tao leondiak nai Karistus matan, fo dadik conto malole neu ei. ¹¹ Huu ndia de, au ta nau ei taa mafalende heni hataholi salan. Te no leondiak, nitu la malanggan ika nala ita, fo sengg ika. De, ita musi bubuluk ndia hihii manggenggeo nala. Boso fee nitu la tao lamanggonggoa ita!

Paulus dalen taa ndoo-ndoo nai Troas

¹² Makahulun, faik fo au uni kota Troas uu, fo anoli hataholi la'eneu Karistus Hala Malolen ndia, Lamatuak soi dalak fee au nai ele. ¹³ Tehuu au daleng taa tesa, huu, au taa atonggo ua tolanoong Titus nai ele. Boe ma au oke fo la'o

ela hataholi kamahele Troas asa, de au la'o uni propinsi Makedonia uu.☆

Karistus ndia tao nala ita senggi

¹⁴ Tehuu, mae au nai sudi bee mesan, au oke makasi no'uk neu Manetualain. Huu Karistus natati laban dede'a manggalau kala so, de Ana senggi, ma ita boe oo, nana mba'ak to Ndia. Huu ndia de, Manetualain natudu nakandoo, nae, ita ia, Ndia hataholi nala. De, ledoeik ita tafada hataholi la'eneu Karistus, na, ndia sama leo kaboo menik esa fo basa hataholi la hae la'en. ¹⁵⁻¹⁶ Makahulun, faik fo hataholi Yahudi la tao tunu-hotuk, masun boon hene neni Lamatuak neu, de tao namahoko Ndia dalen. Ita boe oo, sama leo kaboo menik esa, fo tao nasanenedak Lamatuak la'eneu Karistus. Soaneu hataholi nasoda dook no Lamatuak, na, ita sama leo kaboo mbuluk esa. Huu, ala lita ita soda nala, de ndia tao nala ala dudu'a belak lae, dei fo ala mate, na ala laelak dook leme Lamatuak mai. Tehuu soaneu hataholi fo lasoda ndoos, na, ita sama leo kaboo menik esa. Huu, mete ma ala lita ita soda nala, na, ndia tao nala lasaneda talobee fo Karistus nasala'e nala sala, ma lasoda taa no namaketuk. Hataholi see ndia, fo nabe'i tao basa dede'a kala ia? Taa hambu hetu?

¹⁷ Masaneda, huu ita ia, taa sama leo hataholi fe'ek, fo kada nanoli Lamatuak Dede'a-kokolan fo suek ala sangga nanalak, sama leo ala danggan pake Lamatuak Dede'a-kokolan. Taa! Mete ma ai kokolak, na, basa hataholi la bisa lita ledoledo, lae, ai manoli no dale malalaok. Ai kokolan ndia,

☆ **2:13** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 20:1

naoka neme Manetualain mai. Ma ai soda nala nana mba'ak mia Karistus.

3

Lamatuak hataholin mana makalala'ok Hehelu Beuk

¹ Boso maehetuk, ai mulai koao, fo soso'uk ai ao nala. Taa! Meda ai sama leo hataholi fe'ek fo paluu neni susula nafafadak fee ei, bei fo ai bisa makalala'ok ai uen do? Do, ai paluu moke susula nafafadak neme ei mai, fo ai minin neni hataholi fe'ek neu? Taa hetu? ² Huu, ai susula nafafadan nai ia so. Susulak ndia, fo ndia ei mesa nggei. HUU, ai bubuluk dede'ak no'uk la'eneu ei soda mala. Dede'a kala sila nana mbedak nai ai dale nala so. Basa hataholi la bisa les ei soda mala; neme ndia mai ala bubuluk ai ue-ledin buna-boan. ³ HUU, manggaledok so, nae, ei sama leo susulak esa fo Karistus sula kana so. Boe ma Ana fee ai to'un. Karistus taa pake tinta fo sulak susulak ndia, tehoo, Ana pake Lamatuak Dula Dale Malalaon. Karistus boe oo, taa doki Dede'a-kokolan neu batu bebelak, matak leo Lamatuak tao fee Musa. Tehoo Ana sula kana nai ita dale nala fo kasodak.✧

⁴ Ai bubuluk tebe-tebe mae, basa dede'a mana dadik sila, memak tetebe, huu Karistus natudun leondiak so. ⁵ Mete ma kada neme ai mesa nggai mai, na, ai taa maena koasa, fo bisa tao hata esa boe. HUU, koasa ma hak manai ai ia, naoka nai Manetualain. ⁶ Lamatuak ndia, so'u nala ai so, dadik neu Ndia hataholi mana tao uen, fo mafada hataholi, la'eneu Ndia Hehelu

✧ **3:3** Kalua neme Masir mai 24:12; Yermia 31:33; Yeskial 11:19; 36:26

Beun. Tehuu Ndia Hehelu Beun ndia, taa la'eneu kada hataholi fo tao tungga heti-heuk mata-mata kala, tehuu la'eneu hataholi fo nana mba'ak no Lamatuak Dula Dale Malalaon. Mete ma hataholi kada tao mboke-mbake tungga heti-heuk, na, ndia sama leo dale nala kamates so, ma taa hambu soda tetebes, fo taa mana ketuk. Tehuu, mete ma hataholi nana mba'ak no Lamatuak Dulan, na, ana hambu soda tetebes ndindia.✧

⁷ Makahulun, faik fo Lamatuak doki Ndia Heti-heun neu batu bebela kala, na, ndia natudu Ndia mandela-masa'an. Tehuu, mae hataholi tao tungga basa Heti-heu kala sila, dei fo ala bei laelak lo Manetualain. Boe ma, faik fo Musa simbo nala Heti-heu kala sila, matan nasa'a nalan seli. Huu ndia de, hataholi Israel asa taa bisa lita ndia matan. Tehuu, doo-doo boe ma, masa'ak ndia mopon.✧ ⁸ De, mete ma nana sulak nai batu bisa dadik ana seli leondiak, na, talobee no hata fo Lamatuak Dulan taon neu ita dale nala so? Neu ko ana seli nalan seli bali, hetu? ⁹ Naa, Heti-heuk ndia natudu nae, ita musi hambu huku mate, fo taelak to Lamatuak, huu ita ta tao tungga basa Heti-heuk sila. Mae leondiak, tehuu, Heti-heuk bei ana seli nahele boe. Tehuu, Lamatuak Dulan ana seli lina bali, huu Ana natudu dalak, fo ita bisa malole fali to Manetualain. ¹⁰ De, Heti-heuk fo makahulun hataholi taok ana seli ndia, hatematak ia taa ana seli so, huu, hatematak ia hambu mana selin lina bali. ¹¹ Heti-heu kala ana selin ndia, sama leo ba'i Musa matan, fo makahulun nasa'a, basa bei fo sa'an mopon. Musa no Heti-heuk ndia bei ana

✧ 3:6 Yermia 31:31 ✧ 3:7 Kalua neme Masir mai 34:29

seli, tehoo mana ana selin lena bali, ndia ana selin fo nakatataka nakandoo, taa no mate'ek.

¹² Ai basa nggai bubuluk tebe-tebe, mae, Lamatuak Hehelu Beun ndia, sangga nakatataka nakandoo, taa no mate'ek. Huu ndia de, ai kokolak ledole-do, taa no babaak. ¹³ Ai taa tao leo ba'i Musa. Huu ana musi babaa matan nenik temak, fo suek hataholi Israel asa taa bisa lita masa'ak ndia mophon. ✧ ¹⁴ Tehoo, Manetualain tao nala hataholi Israel asa langgaute nala mba'a. Huu, losa hatematak ia boe, mete ma ala les nai Lamatuak Susula Malalaon la'eneu Ndia Hehelu Laan ndia, na, ndia sama leo temak esa babaa nala langga nala, de tala nau lamanene, ma tala nau bubuluk. Taa hambu hataholi fe'ek bali, fo bisa buka sila dale nala fo ala bisa bubuluk. Kada Karistus mesa kana. ¹⁵ Losa hatematak ia boe, mete ma hataholi Yahudi la les ba'i Musa susulan, na, lamanene, tehoo tala bubuluk teteben. Ndia, huu ala taa lamanene pake sila dale nala, sama leo hata esa tatana nala dale nala.

¹⁶ Tehoo mete ma, hambu hataholi mulai lamahele ita Lamatuan Yesus Karistus, na, Karistus buka hataholi la sila dale nala, fo suek ala bisa lalalak tebe-tebe. Ndia sama leo nana sulak nai Lamatuak Susula Malalaon, nae, "Ana buka heni temak nana mbotik nai matan so." ✧ ¹⁷ Nai Lamatuak Susula Malalaon, ledoeik fo ba'i Musa kokolak, nae, "Lamatuak", na, ndia maksud, Manetualain Dulan. Mete ma ita hambu Dulak ndia, na, Ana nakambo'ik ita. ¹⁸ No leondiak, Ana tao nala ita tamba faik boe ana seli, sama

✧ **3:13** Kalua neme Masir mai 34:33-35 ✧ **3:16** Kalua neme Masir mai 34:34

leo Ndia. Taa paluu mboti ita mata nala. Ma ita dudu'a takandoo la'eneu ita Lamatuan ana selin, huu Ndia Dulan fali nala ita leondiak.

4

Hata mabeli fo nana mbedak nai uledae dale

¹ Manetualain natudu namemeda kasian neu ita so. Huu ndia de, Ana nadenu ai miu mafada hataholi la'eneu Ndia Hehelu Beun. Huu ndia de, ai makatataka makandoo, ma samaneke taa mana malek. ² De, neme makahulun mai ai maketun so leoiak: ai mafada ledo-ledo so, mae, ai taa nau tao dede'a manggalauk, sama leo hataholi fe'e kala. Ala lahiik tao lafufunik, suek hataholi taa bisa lita. Ma ala taa mae lalelak. Tehuu ai taa nau pepeko hataholi. Ai boe oo, taa kokolak loulatak la'eneu Manetualain Dede'a-kokolan, tehuu ai manoli ledo-ledo hata fo ndoos. No leondiak, basa hataholi la bisa palisak aon ai kokola nala nai Lamatuak matan, boe ma mesa kasa timba-tai ai ia, hataholi matak leo hata. ³ Mete ma hataholi taa nau bubuluk Lamatuak Hala Malolen fo ai manolik ndia, na, dei fo ala lakalulutuk, huu, ala laelak dook lo Lamatuak.

⁴ Nitu la malanggan ndia, sama leo lamatuak esa fo hataholi la lakaluku-lakatele neun hatem-atak ia. Ana tao nala hataholi luma langgaute nala mba'a, sama leo dale nala lakatema. Sila ndia, hataholi fo taa lamahele leu ita Manetualain teteben. Huu, dale nala lakatema leondiak, de, ndia sama leo ala taa bisa lita Manetualain no manggaledok. Huu ndia de, ala taa bisa lalelak Hala Malole la'eneu Karistus. Sila boe oo, taa bubuluk Karistus ana selin. Huu, Karistus ndia, mata-aok esa no Manetualain. ⁵ Ai taa

kokolak no'uk, la'eneu ai ao nala. Tehuu, ai kokolak no'uk la'eneu Yesus Karistus, fo ita Lamatuan. Ai kokolak la'eneu ai ao nala, kada ia: fo ndia, ai tao ai ao nala sama leo hataholi nadedenu kala fo ono-lau ei, huu ai dadik Yesus hataholi nala. ⁶ Makahulun ele, Manetualain kokolak nitak, nae, “Musi hambu manggaledok nasa'a nai mamana makiuk.” Boe ma, Ana tao nala Ndia manggaledon nasa'a nai ita dale nala. Huu, Ana nahiik fee Ndia manggaledon neu ita. Ndia, ndandaan, nae, ledoeik ita dudu'a la'eneu Karistus, na, ita boe oo, tasaneda Manetualain ana selin.✧

⁷ Mae ai ia, kada hataholi basa faik, tehuu, Lamatuak tao ndia bua mabelin nai ai dale nala. Ndia sama leo hataholi esa mbeda ndia bua mabelin nai uledae dale. Bua mabeli ia, fo ndia Lamatuak manggaledon. Manggaledok so, nae, koasa fo ana seli manai ai, taa naoka nai ai, tehuu naoka nai Manetualain. ⁸ De, mae hataholi tuni-ndeni fo tao nakatoto'ak ai sudi nai bee, tehuu kada ai makatataka makandoo. Mae ai taa bubuluk basan, tehuu ai samane nala boe oo taa ma'a-male. ⁹ Mae hataholi tao lakatoto'ak ai makadotok, tehuu Manetualain taa mbo'i lotak ai mesa nggai. Mae, hataholi tao ai, tehuu ala taa bisa tao lakalulutu heni ai. ¹⁰ Huu, ai hambu doidosok mata-mata kala so, de ai mini bee miu na, ai bisa tao nasanenedak hataholi mae, Yesus boe oo, hambu doidosok makadotok, neu ledoeik Ana sangga mate. Mae hataholi tao ai mata-mata kala, tehuu, ai masoda makandoo. Ndia boe oo, tao nasanenedak, nae, Yesus nasoda nakandoo nai ai dalek. ¹¹ Tetebes! La'i no'uk

✧ 4:6 Tutuik la'eneu Sososan 1:3

so, ai soda nala ia, elaba'ik mate, huu ai dadik Yesus hataholi nala. No leondiak, basa hataholi la bisa bubuluk, lae, Yesus fee ai soda tetebes, mae dei fo ai mate. ¹² De, mae babasan, ai mate, tehoo ai taa bii kokolak la'eneu Karistus. Huu, ai sadia mate leondiak, fo suek ei bisa hambu soda tetebes.

¹³ Nai Lamatuak Susula Malalaon dalek nana sulak, nae, “Huu, au amahale neu Lamatuak, de au kokolak.” Ai dudu'a nala boe oo, sama. Huu, ai mamahale neu Lamatuak, de ai musi mafada hataholi la'eneu Ndia.✧ ¹⁴ Ai bubuluk, mae, Manetualain ndia tao nasoda falik ita Lamatuan Yesus Karistus neme Ndia mamaten mai. Ndia boe oo, dei fo tao nasoda falik ita, huu, ita nana mba'ak to Yesus. Dei fo Lamatuak nambadedei ita basa nggata teu Ndia matan, fo Ana simbok nala ita. ¹⁵ Lamatuak tao basa dede'a kala ia, fo fali nala ei. Ndia boe oo, nau natudu Ndia dale malolen neu hataholi la, fo tamba faik hataholi la boe lamano'u. Dei fo sila boe oo, loke makasi no'uk neu Ndia. Boe ma sila boe oo, manaku Ndia ana selin.

Ita tamahale takandoo teu Lamatuak

¹⁶ Huu ndia de, ita takatataka takandoo, no samanek taa mana ma'a-malek. Mae ita ao nala dadik lakalulutuk, tehoo Manetualain tao ita dale nala boe latea tungga-tungga faik. ¹⁷ Huu, tungga ita dudu'a nala, na, hatematak ia ita hambu toto'ak mata-mata kala. Tehoo, ita musi tasaneda, tae, dei fo Lamatuak nau so'u namadedema ita. Huu ndia de, ita taok hata fo hatematak ia mana dadik ndia, sosoa-ndandaan taa fa boe! ¹⁸ De, ita musi suli dede'a kala fo

✧ **4:13** Sosoda Koa-kio kala 116:10

taa nana nita kala. Boso kada suli nana nita kala. Huu, dede'a nana nita kala ia, taa nahele nala dook. Tehuu, dede'a kala fo taa nana nita kala sila, dei fo ala lakatataka lakandoo, taa no namaketuk.

5

¹ Huu, ita bubuluk, ita ao nala hatematak ia, ita pake tataak nai daebafok ia, sama leo bali laak esa fo ita tambadedei tataa kana. Mae ita ao nala dei fo lakalulutuk henin, tehuu, boso dadik neu dudu'ak, huu Manetualain sadia mamanak malole esa, neu ita nai nusa-sodak so. Hataholi taa tao mamanak ndia. Tehuu, Lamatuak ndia taon, boe ma mamanak ndia nahele nakandoo. ² Huu, ita sota to ita ao nala hatematak ia nai daebafok ia. Ma ita dokodoe nau hambu ao beuk, fo dei fo ita paken nai nusa-sodak. ³ Boe ma, dei fo mete ma ita losa nai ele, na, ndia sama leo bali ita taa takahola, tehuu, pake balo'a papake beuk.* Huu, taa kada ita dadik dulak, tehuu, ita hambu ao beuk nai ele. ⁴ Ita ao makalulutu hatematak ia, tao nala ita hela naluk ita ani hahaen, huu, tameda mabela. Mae leondiak boe oo, ita taa nau mate, fo takambo'ik teme ita ao makalulutun ia mai. Huu ita tamahena fo hambu ao beuk nggati ita ao laa nala, fo suek hambu soda beu tetebes. ⁵ Manetualain, tao nala ita tahehele simbok tala soda beuk ndia. Ndia boe oo, fee ita Ndia Dulan, fo dadik tanda nae, neu ko, neu faik mate'en Ana tao natetu hehelun fo fee ita ao beuk.

* **5:3** Hambu susula Yunani nana sulak, nae, “pake balo'a papakek”. Tehuu luma boe oo nana sulak nae, “odu balo'a papakek”.

⁶ Huu ndia de, ita tamahele takandoo. Ita bubuluk tae, mete ma ita bei nai ita ao hatemata nala ia, na, ita boe oo, bei dook teme Lamatuak mai. ⁷ Huu ndia de, ita tasoda tenik tamahele teu Lamatuak. Ita taa bisa kada tasoda tenik hata fo ita bisa titan nai daebafok ia. ⁸ Tehuu, ita tamahele boe, tae, leo ita mate la'o ela ita ao nala hatematak ia, fo teu tasoda no'u to Manetualain nai nusa-sodak, na, neu ko ita tamahoko lena bali. ⁹ Mae ita tasoda takandoo nai daebafok ia, do ita mate ma tasoda nai nusa-sodak boe oo, kasosoan ndia, na ndia, ita tao tamahoko Lamatuak dalen. Huu, ita hihiin ndia. ¹⁰ Boso lilii henin. Te, dei fo basa hataholi la musi lasale Karistus. Ndia ndia, Mana Maketu Dede'ak fo timba-tai basa hataholi la soda nala lai daebafok ia. Boe ma dei fo Karistus bala no mandaan tungga hataholi tatao-nono'in. Huu, Karistus bubuluk, hataholi ndia tao dede'a malole, do tao taa malole.✧

Ita bisa talole to Lamatuak huu Karistus

¹¹ Huu, ai masaneda neu ko Karistus palisak ai soda nala, huu ndia de, ai bii de fee hadak neu Ndia. Ma ai tao ues mbilu mbuse fo kokoe-nansi hataholi la fo lamahele leu Karistus. Manetualain bubuluk ai dale nala malalaok so. Au nau fo ei boe oo, bubuluk ai dale nala malalaok. ¹² Ai taa soso'uk aok neu ei mata mala. Taa! Tehuu, ai mafada to'on neu ei, fo suek ei kokolak koaok la'eneu ai, no taa mia mae fa boe. No leondiak, ei bisa mataa neu hataholi mana koao kala sila. Huu, ala koao la'eneu sila ueledin buna-boan, fo hataholi bisa litan, naa te sila dale nala taa malalaok. ¹³ Leo mae ei taok

✧ **5:10** Roma 14:10

ai sama leo hataholi kamuluk boe oo, neu. Te ai kokolak leondiak fo makalala'ok Lamatuak uen. Mae ei taa malelak, tehoo, Lamatuak nalelak. Huu ai kokolak minik dudu'a ndoos leondiak, fo fali nala ei.

¹⁴ Karistus sue nala ita seli. Ndia, fufu'a ai samane nala fo ai makalala'ok ai ue nala. Huu ai mamahale mae, Hataholi esa, fo ndia Karistus, maten fo nggati basa hataholi la. Ndia ndandaan nae, ndia sama leo ita basa nggata mate so, suek la'o ela soda laak, ma taa naena hak esa boe nai daebafok ia. ¹⁵ Karistus mate soaneu basa hataholi la, suek basa hataholi mana masodak lai daebafok ia, taa lasoda tungga sila hihii-nanau heheli nala bali. Tehoo, hatematak ia ala musi lasoda tungga Karistus hihii-nanaun, huu, Ana mate nggati sala, boe ma Ana nasoda fali.

¹⁶ De, mulai neme hatematak ia mai, boso ita timba-tain teknik hataholi basa faik nateteme u'ukun. Mae makahulun ita mesa nggata timba-tai Karistus teknik hataholi basa faik nateteme dudu'an. Tehoo, hatematak ia, ita taa timba-tai Ndia leondiak so bali. ¹⁷ Huu ndia de, hataholi fo nana mba'ak no Karistus, dadik neu hataholi beuk so. Ana taa sama leo makahulun bali, huu soda laan mopo henin so. Taa kana so bali! Huu hatematak ia, beuk nai ia so. ¹⁸ Basa ia la, Manetualain ndia taon. Ndia ndia tao mole, de ita talole falik to Ndia, huu, Karistus koka heni ita sala nala so. Boe ma Ana fee ues neu ita, fo ita boe, tatudu dalak, suek hataholi fe'e kala boe oo bisa lamole falik lo Manetualain.

¹⁹ Masaneda, huu faik fo Karistus bei nai daebafok ia, Manetualain paken fo Ana noo hataholi la leu mole fali lo Lamatuak. De, Ana

taa hingga sila sala nala so bali, boe ma ala taa lemba sala nala huhukun bali. Boe ma Ana fee ues neu ita, fo teu tafada hataholi, tae, ala bisa malole fali lo Ndia.

²⁰ Huu ita dadik teu Karistus wakil. De, Manetualain pake ita fo too hataholi la leu, fo ala mole fali lo Ndia. Huu ita dadik Karistus wakil, huu ndia de ai moke ei, mae, “Lamatuak dokodoe ei malole fali mia Ndia.” ²¹ Karistus mesa kana taa tao nita salak. Tehuu Manetualain feen Ana lemba ita sala nala so. Lamatuak tao leondiak neu ita, huu Karistus mamaten soi dalak fo ita bisa tasoda to dale ndoos, sama leo Lamatuak dale ndoon boe.

6

Lamatuak tao malole neu ita

¹ Huu ai maue no'u mia Lamatuak, de, ai nau fee nanoli-nafadak neu ei leoiak: Manetualain natudu Ndia dale malolen no'uk neu ei. De, boso ei simbo mala Ndia dale malolen no sosoa taak.

² Huu, nai Ndia Susula Malalaon, nana sulak nae, “Nandaa no fai malolen ndia, Au amanene neu o.

Au boe oo, fali ala o, neu faik fo Au asala'e ala hataholi la.”

Mamanene neulalau baa! Hatematak ia, fai malolen ndia ia so. Huu, hatematak ia, Lamatuak fain fo nasala'e nala hataholi.✧

³ Huu ndia de, ai nau manea matalolole, fo masoda ndoos makandoo leo. Huu, ai taa nau dadik matabaak neu hataholi mana nau neni Lamatuak dala sodan neu. Ma ai boe oo, nau kokolak ndoos, fo suek boso hataholi kokolak tao laboboo ai nade malolen. ⁴ Ma basa hata

✧ 6:2 Yesaya 49:8

fo ai taok ndia, ai masusua matudu mae, ai ia Manetualain hataholi mana tao ue malolen. De, mae ai hambu toto'ak ma doidosok, fo masoda nai naodek laladan, na, kada ai makatataka makandoo. ⁵ Ai boe oo, makatataka makandoo neu ledoeik hambu femba-li'uk, neu ledoeik ala sese ai mini bui dale miu, ledoeik hataholi la tao naodek, ledoeik ai tao ues mbilu mbuse, ledoeik ai taa bisa sunggu ma ledoeik ai mamedanda ndoe.✧
⁶ Ai boe oo, mahele mia dale malalaok. Ai nau bubuluk no'uk, la'eneu Manetualain. Ai mahele mia nggale loak. Ai tao malole neu hataholi. Ai matanggodo Lamatuak Dulan heti ai. Ai boe oo, sue tebe-tebe hataholi, taa no dea-dalek.
⁷ Ledoeik ai kokolak, na, ai kokolak ndoos, ma taa pepeko malelak. Ai boe oo, simbo mala koasa neme Lamatuak mai, fo tao dede'a malole. Ndia sama leo bali ai dadik soldadu, fo to'u manala neme Lamatuak mai, fo ai matati laban musu, ma taa nana senggik. ⁸ Ai boe oo, mahele, mae hataholi fee hadak neu ai, do ala kokolak tao laboo ai nade nala; mae ala kokolak tao latuda ai, do, lanea ai nade malolen; mae hataholi kokolak pepekok, lae, ai kedi mala hataholi, do, ala kokolak lae, ai kokolak no teteben. ⁹ Hambu luma taa lalalak ai. Tehuu hambu no'uk lalalak ai nade nala. La'i no'uk elaba'ik ai mate, tehoo ai bei masoda mahele boe. Ala huku belak ai la'i no'uk, tehoo ai taa mia mamaten boe. ¹⁰ Mae ai mamedanda mabela, tehoo ai dale nala boe oo, lamahoko lakandoo. Mae ai doi nala taa, tehoo, ai tao mala hataholi no'uk lamasu'i lai dale nala. Ndia sama leo bali ai taa maena hata esa boe, tehoo ai boe oo, hambu basa-basan.

✧ 6:5 Hataholi Nadedenu nala Tutuin 16:23

11 Ai kokolak manggaledok neu ei nai kota Korintus. Ai boe oo, sue ei tebe-tebe. 12 Ai matudu ai susuen neu ei, no ai dale katema tuan. Tehuu ei matudu ei susuen neu ai no dale bibiak. 13 De, au sangga anoli-afada ei, leo bali au ana nggala. Malolenak, ei sue ai no ei dale katema tuan.

Boso mamba'a aok mia hataholi fo taa namahele neu Lamatuak

14 Boso mamba'a aok mia hataholi fo taa namahele neu Karistus. Huu, ei taa sama. Hataholi kamahelek fo nasoda ndoos, taa nandaa no hataholi mana laban Lamatuak, boe ma taa nandaa, mete ma ala lasusua fo tao ues no'u. Hataholi dale malole, ma hataholi taa malole, taa nandaa dadik tialaik fo eik esa. Ndia sama leo manggaledok taa bisa seseok no makiuk. 15 Karistus taa bisa nalahalak no nitu la malanggan hetu?* Leondiak boe, hataholi taa kamahelek neu Manetualain, baba'en taa sama-sama no hataholi kamahelek neu Ndia.

16 Ei duduum leobeek ia bae? Meda ei maehetuk ei bisa maso mini Manetualain uma huhule-haladoin miu, fo makaluku-makatele neu Ndia dei, bei fo mini uma sosongkok miu bali, fo hule-haladoi neu bua sosonggo kala sila do? Taa nandaa hetu! Huu Lamatuak ndia, Manetualain kasodak. Ndia boe oo dadik neu ita Malanggan fo naena hak palenda ita. Boe ma ita dadik sama leo Ndia uma huhule-haladoin, huu Ana leo nai

* **6:15** Dede'a Yunani nai ia nana sulak *Beliar*. Beliar ndia, ala tondan neme dede'a Ibrani *Belial*. Ndia maksud, nae, "manggalauk, fo taa malole, sosoan taa, nitu la malanggan".

ita dale nala. Lamatuak sulak nai Ndia Susula Malalaon so, nae,

“Au umang nai Au hataholi nggala laladan nala.

Au boe oo, kalua maso nai sila lalada nala.

Au nau dadik neu sila Manetualain.

Sila boe oo, dadik neu Au hataholi nggala.”☆

¹⁷ Huu ndia de, Lamatuak boe sulak leoiak, nae,

“Ei musi kalua mima sila lalada nala mai, ma makadodook mia sala,

fo suek ei boso dadi sama leo sila.

Ei dale mala musi malalaok.

Boe ma ei musi makadodook mima basa hata fo tao nanggenggeo ei dale mala.

No leondiak, na Au simbok ala ei no malole.☆

¹⁸ Au dadik neu ei Amam;

ei boe oo, dadik neu Au ana nggala.

Ita Lamatuan kokolan ndia.

Ndia ndia, Mana Koasa Manai Lain Seli.”☆

7

¹ Tolanoo susue nggalei! Huu Lamatuak helu ita basa dede'a kala ia so, de ita musi tao talalao ita dale nala, ma ita soda nala. Boso ela manggenggeok fa boe, nai ita ao-ina nala. Huu, ita nau dadik malalao ndoos teu Lamatuak, fo tatudu, tae, ita bii de fee hadak teu Ndia.

Dede'ak fo tao namahoko Paulus dalen

² Tolanoo nggalei! Fee lelak neu ai. Malengga dalek, fo simboo mala ai no malole. Boso makatema ei dale mala. Huu makahulun, faik fo

☆ **6:16** Malangga Anggama la Heti-heun 26:11-12; Yeskial 37:26-27; 1 Korintus 3:16; 6:19; Efesus 2:21 ☆ **6:17** Yesaya 52:11

☆ **6:18** 2 Semuel 7:14; 1 Isra'el no Yahuda Tutuin 17:13; Yesaya 43:6; Yermia 31:9

ai nai ei lalada mala, ai taa tao mitak salak neu hataholi esa boe. Ai taa fufudi mitak hataholi esa boe fo tao salak. Ai boe oo, taa kedi mitak mala hataholi la, fo sangga nanalak neme sila mai. ³ Hata fo au kokolak ndia, taa soli salak neu ei. Huu au afada so, ae, ai sue ei. Boe ma talobee boe oo, ai nana mba'ak mia ei, mae ita mate, do ita tasoda. ⁴ Hatematak ia au taa dudu'a bali, huu au amahele ei. De, au boe oo, koa ei. Ei boe oo tao matetea au daleng. De, mae ita hambu to'a-taak mata-mata kala, tehoo au daleng namahoko nakandoo huu ei.

⁵ Makahulun ai mini Makedonia miu, ai manggu malan seli. Huu ai hambu toto'ak neme kii-konak mai. Ai masisimbo bafak mia hataholi dea kala. Ai boe oo, mameda bii nai ai dale nala.✧

⁶ Tehoo, Manetualain ndia tao natetea hataholi fo samanen ma'a-male ma nameda mabela. Ndia boe oo, tao natetea ai dale nala, neu faik fo Ana haitua Titus neni ai mai. ⁷ Titus mamain ndia, tao natetea ai dale mala. Huu, ana nafada nae, faik fo ana bei nai ele, ei ndia tao matetea ndia dalen so. Ai mamanene leondia, de nafafadan ndia, tao natea ai dale mala boe. Ndia boe oo, tui nae, ei dokodoe nau mita au, ma ei fale ei dale mala ana seli, la'eneu dede'ak fo makahulun dadi nai ei lalada mala so. Ndia boe oo, tui la'eneu ei masusuam fo fali au. Huu ndia de au daleng namahoko.✧

⁸ Au bubuluk, ae, au susula makahulung fo ka'i ei no belak ndia, memak ana tao nala ei mameda dale hedi. Tehoo, au taa fale au daleng la'eneu au sulak susulak ndia. (Naa te faik ndia, au fale au daleng fa, neu ledoeik au bubuluk,

ae, au susulang ndia, tao nala ei dale hedi, mae kada taa doo anak.) ⁹ Tehuu, hatematak ia, au daleng namahoko. Au taa ameda amahoko, huu faik ndia, ei mameda dale hedi. Taa! Au ameda amahoko, huu faik ndia, au susulang kokoe fo ei hondak. Boe ma ei manaku ei sala mala, de la'o ela ei dudu'a taa malole mala sila, fo fali tungga Lamatuak dala soda ndoos. Huu, Lamatuak ndia tao ei fale dale leondiak. No leondiak, na, ai ndia taa tao naodek neu ei. ¹⁰ Mete ma ita fale ita dale salan tungga Lamatuak hihii-nanaun, na, ita hahae tao salak fo fali tungga dala soda ndoos. Ndia nakambo'i heni ita teme Lamatuak huhukun mai, ma ita ta tasoda to fale dalek takandoo. Tehuu, mete ma kada ita fale dalek nai bifidook sama leo hataholi la malai daebafok latetemen, na, neu ko ita takalulutuk.

¹¹ Hena ei dudu'a sudi kana! Ledoeik ei les au susulang ndia, au bubuluk ei fale dalek boe. Ndia tungga Lamatuak hihii-nanaun. Huu, ndia tao nala ei tao ues mbilu mbuse, fo koka heni dede'a manggalauk neme ei soda mala mai. Ei manggu mia ei manggalau mala so. Ei boe oo bii, boso losak dei fo ei tao manggalauk seluk bali. Ei dokodoe nau mita au, ma mahehele makandoo, fo tao dede'a malole. Ei boe oo, nau mahehele, fo huku hataholi mana tao salak. Huu, ei tao ndoos leondiak, huu ndia de ei malalaok. No leondiak, taa hambu esa soli salak neu ei. ¹² De, au taa sulak au susula makahulung ndia, fee hataholi mana tao manggalau kala. Au boe oo, taa sulak fee hataholi, fo manggalauk le'a-nole nala kala sila. Tehuu, au sulak susulak ndia fee ei, fo suek au atudu ei, ae, ei kokola mala lai

Lamatuak matan ndia, tetebes. Ma ei sue tebe-tebe ai. ¹³ Basa ia la, tao natea au daleng.

Ei boe oo, tao matea Titus dalen, fo suek dalen bisa ndoo-ndoo. Ndia boe oo, boe tao namahoko ai dale nala. ¹⁴ Au soso'uk itak ei neu Titus, la'eneu ei tatao malole mala. Au boe oo, afada ndia, ae, ei taa tao mitak mala au mae. Huu, basa dede'a kala fo ai tui mitak ei ndia, tetebes. Boe ma, basa dede'a kala fo ai tui Titus, la'eneu ei ndia boe oo, tetebes. ¹⁵ De, la'i-la'ik ana nasaneda ei tatao mala, ma ei kokola mala, na, ana boe sue ei. Ma ndia boe oo, nasaneda ana ele neti, de ei simbo kana no hadak, tehoo ei dudu'am neu kada au susulang. ¹⁶ Au daleng namahoko, huu au bisa amahela ei nai basa dede'ak lala'en. De, au taa dadi dudu'ak neu ei bali!

8

Ala fee tulu-falik no dale malalaok

¹ Tolanoo susue nggalei! Ai hihiin na, ei bubuluk Lamatuak dale malolen, fo Ana natudun neu salanik propinsi Makadonia la so. ² Huu mae ala to'a-taa lalan seli, tehoo, dale nala lamahoko lakandoo. Huu ndia de, mae sila hata taa kala boe oo, tehoo, ala bei fee doi nala makadotok no dale malalaok, fo tulu-fali hataholi kamahele fe'ek mana hambu to'a-taa kala. ³ Au mesa nggau bisa tui, ae, ala fee basa hata fo ala bisa fee. Boe ma, ala fee tamba lena heni ndia bali. Taa hambu esa boe nakaseti sala leondiak. ⁴ Sila mesa kasa loke lo tebe-tebe, fo suek ai soi dalak fee sala. No leondiak, na, ala bisa ha'i baba'ek, fo tulu-fali hataholi kamahele kala mana hambu

toto'ak lai Yerusalem.✧ ⁵ Makahulun ai mamahena ala sangga tao leoiak, tehoo, ala taok ndia, lena heni ai mamahenak! Kaesan, ala fee sila aoina nala leu ita Lamatuan. Boe ma, ala kokolak bali, lae, “Ai nau fee ai aoina nala fo ono-lau ei, huu, ndia tungga Lamatuak hihii-nanaun.”

⁶ Huu, salani kala malai Makedonia conton leondiak, de ai moke fo Titus fali neni Korintus neu bali, fo ela ei boe, bisa fali mala Lamatuak hataholin malai Yerusalem. Huu makahulun, ndia ndia mulai nakabubua doik fee sala. Boe ma hatematak ia, ai moke fo ana bisa tao natetu ei uem tulu-fali hataholi.✧ ⁷ Ei ue-ledi mala fee Lamatuak, memak malolen anaseli. Conto leo: ei namahehele mala matea; ei kokola mala malole; ei bubuluk no'uk la'eneu Lamatuak; ei samane mala fengga-fengga; ma ei sue mala ai seli. Huu ndia de, au nau ei boe oo, tulu-fali Lamatuak hataholi nala mana hambu to'a-taa kala ma fee sala doik makadotok.

⁸ Au taa palenda ei nai Korintus fo fee doik makadotok, tehoo, au nau uku-sudi ei. Huu salanik manai Makedonia tulu-fali sala so. De, no leoiak, na, ei boe oo, bisa matudu ei susuem tebe-tebe neu hataholi mana to'a-taa kala. ⁹ Huu ei bubuluk so, mae, ita Lamatuan Yesus Karistus, natudu Ndia dale malolen neu ei so. Makahulun, Ndia hataholi kamasu'ik. Tehoo Ana tao aon sama leo hataholi ena taak, suek fali ei, fo ei bisa dadik neu hataholi kamasu'ik nai basa dede'ak lala'en.

¹⁰ Teu maneuk, ei mulai tulu-fali sala so. Ei taa kada fee doik, tehoo ei tulu-fali sala minik ei dale mala boe. De, tungga au, na, ei musi tao leoiak:

✧ **8:4** Roma 15:26 ✧ **8:6** Titus 2:14

¹¹ Makahulun ei nau tulu-fali Lamatuak hataholi nala mana hambu to'a-taak lai Yerusalem ele so. De, hatematak ia, tulu-fali basa hata fo ei maketun so. Ma ei mabe'i fee hida na, fee leo. Kasosoak ndia, fee no dale nana fefenggak.

¹² Huu, mete ma fee no dale nana fefenggak tungga hida fo ita tabe'i fee, na, ndia malole boe. Neme kada ita mai. Tehuu, mete ma ita fee no nakasetik, na ndia tao nakatoto'ak ita.

¹³ Au taa hii tao amabela ei, fo suek hataholi fe'ek hambu da'uanak. Huu au hihing, na, ita basa nggata lemba no'u sila to'a-taa nala. ¹⁴ Huu hatematak ia ei maena lenak, ma sila taa mana daik. Doo-doo boe ma sila bisa bala, mete ma dei fo ei taa mana daik. No leondiak, na, ita bisa lemba no'u. ¹⁵ Ndia sama leo Lamatuak Susula Malalaon nana sulak nae,
 “Hataholi mana hambu no'uk,
 taa hambu lenak neme sila paluun mai.
 Ma hataholi mana hambu fak,
 tehuu dai neme hata fo ala paluuk.”☆

La'eneu Titus, ma hataholi fe'ek fo mana nau leni tulu-falik

¹⁶ Au oke makasi neu Manetualain, huu Ana kokoe Titus, suek ana nau tulu-fali ei, sama leo au nau tulu-fali ei. ¹⁷ Memak ai moken, fo neu tilo ei. Naa te, ndia hihii hehelin ndia boe. Huu ndia de, ndia mesa kana nau neu tulu-fali ei, de, taa huu au o'okeng. ¹⁸ Tehuu, ana taa mesa kana neu. Huu ai boe oo, madenu ai tolanoon esa fo neu no'u no ndia. Basa salani kala lai ia lalalak hataholi ndia, huu, ana tao ues mbilu mbuse, fo nafada hataholi, la'eneu Lamatuak

Hala Malolen. ¹⁹ Salani kala malangga nala boe oo, hele lalan, fo la'ok no'u no ai, suek tulu-fali ai nai ai ue-tao malolen ia. Ai makalala'ok ues ia, fo matudu ita Lamatuan ana selin, ma tao malole soaneu hataholi mana to'a-taa kala malai Yerusalem.

²⁰ Ai sangga dalak fo tao ndoos, suek taa hambu hataholi bisa soli salak neu ai, nae, ai taa tao ues no teteben, neu ledoeik ala leni doik fee hataholi mana paluu kala. ²¹ Huu ai dudu'a neulalau, fo tao tetebes, neme dale malalaok mai, nai Manetualain matan, ma nai hataholi la mata nala boe.☆

²² Hambu tolanook esa bali fo ai haituan neu no'u no Titus, fo leni doik ndia. Ai palisak malan la'i no'uk so. Boe ma, ai bubuluk so, ana nau tao ues mbilu mbuse soaneu ei. Ana fengga-fengga leondiak, huu ana bubuluk so, nae, ei tao ndoos.

²³ Mete ma hambu hataholi natane la'eneu Titus, na, mafada sala mae, Titus ndia, au tolanoong mana tao ues no au nakandoo, soaneu ei. Hataholi kamahelek nai mamana fe'ek boe oo, hele lala hataholi kaduak sila, fo ala tungga leni doik ia, leni Yerusalem leu. Ala lakabubua lai Korintus so, fo sangga leu. Titus no sala no'u. Huu sila basa sala ue tao malolen ndia, de hataholi la koa Karistus. ²⁴ De, ei musi matudu susuek neu hataholi mana leni doik ndia. Ma matudu sala boe, hatina de ai mateme koa ei. No leondiak, hataholi kamahelek malai sudi bee, bubuluk no teteben, lae, ei sue sala.

9

Doi tulu-falik fee hataholi Salanik lai

☆ **8:21** Dede'a Lasik 3:4

Yerusalem

¹ Teteben, na, au boso sulak bali, fo oke ei tulu-fali Lamatuak hataholi kamahеле nala. ² Huu, au bubuluk so, ei mana fengga-fenggak tulu-fali hataholi leondiak. Au boe oo, ahiik afada hataholi kamahелеk malai Makedonia la'eneu ei dale malole mala. Au tui so, ae, ei malai propinsi Akaya, mahehele mima teu maneuk mai, fo haitua doi tulu-falik. Au boe oo, tui la'eneu ei samane mana fengga-fenggak, fo tao nala hataholi fe'ek nau tungga tulu-fali hataholi mana to'a-taa kala. ³ Boe ma, au haitua ita tolanoo nala sila, fo atudu ae, hata fo ai tuik la'eneu ei ndia, taa pepekok. Au afada leondiak, fo suek ei mahehele memak. ⁴ Huu, mete ma hambu hataholi Makedonia mai no'u lo au, boe ma ei bei ta mahehele, na, neu ko ita basa nggata mae. Boso losak au namaheheleng neu ei, neten taa. ⁵ Huu ndia de au dudu'a ae, malolenak ita tolanoo nala lakahuluk leni ei leu, fo ei basa nggei, bisa heti doi tulu-falik ndia, tungga ei hehelu makahulun. Ei musi fee neme ei dale malolem mai. Boso fee no ei dale hada kodem.

⁶ Ndia huun leoiak: “Hataholi fo kada sele bini fak, na, neu ko ana hambu buna-boan fak boe. Hataholi mana sele bini no'uk no taa nakadidia, neu ko ana hambu falik buna-boak ma baba'e-babatik makadotok boe.” ⁷ Hataholi esa-esak musi naketu aon, fo ana fee hida. Boso no dale bibiak. Boso fee huu hataholi nakaseti. Huu Manetualain sue hataholi fo mana fee no dale malenggak. ⁸ Lamatuak nabe'i fee ei basa baba'e-babatik mata-matak. Ndia boe oo, nabe'i fee lena-lenak, fo suek ei taa to'a hata esa boe. Huu, mete ma ei paluu, na, dei fo ei hambu dai

lena. No leondiak, na, ei ba'e fee ei lenan ndia, fo tulu-fali neu basa tatao malole la. ⁹ Nana sulak nai Lamatuak Susula Malalaon, nae,

“Manetualain nahiik ba'e fee hataholi ena taa kala,

neme Ndia dale malolen mai.

Ana tao ndoos nakandoo,

huu Ndia dale ndoon ndia, nakatataka nakandoo.”[☆]

¹⁰ Lamatuak ndia fee bini, fo hataholi mana tao ue dae kala sele. Lamatuak fee nana'ak, fo ita bisa ta'a. Ma Lamatuak ndia boe oo, dei fo fee ei baba'e-babatik, fo suek ei bisa tao ndoos. Ndia sama leo ei dadik hataholi mana tao ue daek, de Lamatuak fee bini fo ei sele. Ma ei buna-boan ndia, Ana taon tamba faik, boe namano'u.[☆] ¹¹ Huu, Lamatuak nau fee ei lena heni ei mesa nggei paluuk, fo suek ei bisa tulu-fali hataholi fe'e kala leme ei dale malolem mai. De, mete ma ei tulu-fali hataholi fe'ek leondiak, na, dei fo ala loke makasi neu Lamatuak. ¹² Huu, tulu-falik fo ei feen neu Lamatuak hataholi nala malai elek sila, neu ko fali nala sala. Ma ndia boe oo, tao nala ei moke makasi neu Lamatuak. ¹³ Huu, ledoeik ei tulu-fali hataholi fe'e kala, na, ndia natudu buti, nae, ei mamahete tebe-tebe. Ndia boe oo, tao nala hataholi fe'e kala so'uk koa-kiok Manetualain. Huu, ala bisa lita, ei namahehele mala neu Karistus Hala Malolen ndia, taa pepekok. Ndia, huu ei tao tungga ei mamahete mala. Boe ma, ledoeik fo ei fee tulu-falik neme ei dale malole mala, neu sala ma fee hataholi fe'ek boe, na, ndia tao nala ala so'uk koa-kiok neu Manetualain.

[☆] **9:9** Sosoda Koa-kio kala 112:9 [☆] **9:10** Yesaya 55:10

¹⁴ Hataholi mana simbo nala tulu-falik neme ei mai ndia, dei fo ala hule-haladoi fee ei. Sila boe oo, dokodoe nau lita ei, huu Manetualain natudu Ndia dale malolen makadotok neu ei. ¹⁵ Tehuu, Manetualain palsen ita Hadia esa lolen ana seli. Fo ndia, Yesus! Ndia belin, lena heni basan! Huu ndia de ita basa nggata sama-sama toke “Makasi no'uk!” teu Manetualain.

10

Paulus nasala'e la'eneu ndia uen neu Karistus

¹ Au, Paulus mesa nggau, sulak ia. Neu ko hambu neme ei mai dudu'a leoiak: mete ma au sama-sama ua ei, na, au mae kokolak ledole. Tehuu, mete ma au dook uma ei mai, na, au ambalani kokolak taa no babaak. Leondiak hetu? Naa te, au oke fo ei mamanene au, huu Karistus dale malolen neu ei, ma Ana nahiik tao dalek neu ei. ² Tehuu, hambu luma leme ei mai, taa nau lamanene au. Ala kokolak lae, ai tataon, sama leo hataholi fe'e kala lai daebafok ia tatao nala boe. De, dei fo mete ma au uni ele uu, na, fama au musi kokolak taa no babaak neu sala. Huu ndia de, au afada memak ei basa nggei tungga susulak ia, fo mete ma au neti, na, au boso kokolak belak neu sala. ³ Mae ita hataholi basa faik boe oo, tehuu mete ma hambu nasisimbo bafak to hataholi fe'ek, na, boso ita mbalak eik, fo tahuu sama leo hataholi daebafok fo taa lalalak Manetualain. ⁴ Huu, mete ma ita tahuu to hataholi, na, boso mafalende henin, huu, ita manala nala taa sama leo hataholi daebafok enan. Boe ma, mete ma ita tahuu to hataholi langga batuk, fo nasisimbo bafak no ita, na, ita boe oo, taena Lamatuak koasan,

fo bisa ofe takalulutu heni hataholi nato'on.
⁵ Lamatuak koasan bisa ofe tao nakalulutu basa nambadedeik fo mana laban Lamatuak, fo tao nala hataholi taa nau nalelak Ndia. Ndia koasan boe oo, bisa natudu dalak, fo nggati ita dala dudu'a laa nala ndia, no dala dudu'a beuk. No leondiak, na, ita tanoli, fo dudu'a tungga Karistus nanonolin.✧ ⁶ No'uk leme ei mai mulai lamanene neu Karistus, ma, tao tungga basa Ndia hihii-nanaun. Tehuu, hambu luma leme ei mai, tala nau lamanene neu Ndia. De, ai mahehele so, fo huku sila fo taa mana nau lamanene neu Ndia.

⁷ Ei mahiik suli hata fo nana nitak neme deak mai. Tehuu, ei musi suli hataholi dalen. De, mete ma hambu hataholi fo taok aon leo Karistus nadedenun, na, masaneda neulalau. Huu, ai boe oo, Karistus nadedenun, sama leo ndia. ⁸ Fama ei dudu'a, mae, au kokolak lena-lenak la'eneu koasa fo ita Lamatuan fee ai. Leondiak hetu? Taa! Huu, koasa ndia hambun, fo tao natetea ei, huu taa tao nakalulutu ei. De, au taa mae pake koasa ndia fo laban hataholi mana ofe nakalulutu au ueng. ⁹ Au taa ena maksud fo nau tao akabibiik ei, unik au susula nggala. ¹⁰ Tehuu, hataholi la sila kokolak lae, “Boso mbali Paulus. Huu, mae ndia susulan liin belak, ma ana seli, tehuu mete ma ana mai aon, na, ndia mana ma'a-malek ma ndia kokolan koasan taa.” ¹¹ Elan fo hataholi mana kokolak loulatak leo sila kala, dei fo ala dudu'a dede'ak ia: hata fo ai sulak nai susulak dale, neme dook mai, taa fe'e no hata fo ai kokolak mete ma ai nai ei lalada mala.

¹² Hataholi la sila lateme soso'u aok, lae, sila ndia, Karistus nadedenu nala fo ana seli. Sila lae, ai taa bisa ana seli sama leo sila. Ai taa

✧ **10:5** Roma 12:2

nau makasasamak oak leo sila. Huu Hataholi mata leo sila, kada ala sangga hataholi fo sama leo sila. Boe ma ala tia-toba esa no esa, huu sila mata-aok esa! Sila nggoa nala dei! ¹³ Naa te, ita mesa nggata taa kokolak koaok, mete ma neten taa. Ai kada kokolak leondiak la'eneu ues ndia fo Lamatuak fee ai so. Hata fo ai tao fee ei ndia so, tungga kada hata fo Lamatuak nadenu ai taon. Huu, ai taa tao ues fe'ek neme ndia mai. ¹⁴ Teteben, na, ai taa kokolak mala lena-lenak, neu ledoeik ai kokolak la'eneu ei. Huu ai ia, mai tui ei, la'eneu Karistus Hala Malolen. Ei boe oo, simbok ai kokolan ndia. Mete ma Lamatuak bei taa nadenu nitak ai, tehoo ai kokolak lena-lenak la'eneu ei so, na ndia sala. ¹⁵ Mete ma hataholi fe'ek tao ues, na, ai taa kokolak koaok, mae, ndia huu ai ue-osan. Huu, tungga ai hihiiin, na ei mamahehele mala musi boe latea. No leondiak, na, ai ue-osan buna-boan neu ei, neme makahulun ele mai ndia, boe tamba nakandoo. ¹⁶ Boe ma, ai bisa miu mafada Karistus Hala Malolen nai mamana fe'ek kala, lai ei boboam selik ndia, fo bei ta hambu hataholi mana tao ues nai ndia. No leondiak, ai taa mahondak mia hataholi fe'ek fo mana makalala'ok ndia uen nakahuluk nai ndia.

¹⁷ Huu, nai Lamatuak Susula Malalaon nana sulak, nae, "Mete ma hambu hataholi nau kokolak koaok la'eneu ita Lamatuan Manetualain na, elan fo kada ana kokolak leondia." ¹⁸ Mete ma hataholi esa kokolak koaok la'eneu ndia ao-inan, na, ndia sosoan taa fa boe. Tehoo mete ma, ita Lamatuan koa hataholi ndia, na ndia ana seli!

☆ **10:17** Yermia 9:24

11

Karistus nadedenu teteben, ma nadedenu taa tetebe nala

¹ Au nau kokolak amumulu fa. De, hena mamananene matalolole sudik au dei! Leoiak: ² Au sama leo ei amam. Ei sama leo au ana fe'ong katoanak so. Fo mana sama leo ei touanam ndia, na ndia Karistus. Boe ma, au anea neulalau ei, fo suek mete ma ei sao mia ei touanam ndia, na, ei bei malalaok. De, au anea neulalau ei, fo boso hambu esa babalik ei, ma tao nakalulutu ei mamahehele mala. ³ Hatematak ia ei tungga Karistus dala ndoon ma dale malalaon. Tehuu ai bii, boso losak hambu hataholi pepeko nala ei, fo ei eo mima dalak ndia mai, sama leo mengge pepeko nala Hawa nai lele uluk ele. Mengge ndia bisa pepeko leondiak, huu ndia ndia, masapepekok ba'in.☆ ⁴ La'i-la'i esa, te hataholi leondia kala leni ei leti, boe ma lanoli ei la'eneu Yesus mata-ao fe'ek, fo taa sama leo Yesus fo ai manoli ei ndia so, na, hatina de ei mamahela neu hataholi ndia? Makahulun, ei malengga ei dale mala so, fo simbok mala Lamatuak Dula Dale Malalaon, fo suek Ana heti ei. Tehuu, hatina de, hatematak ia ei nau simbo mala dula mata-aok fe'ek bali. Makahulun, ei mamahela neu Yesus Karistus Hala Malolen, fo ai mafada ei ndia. Hatina de hatematak ia, ei nau mamahela nanonoli mata-ao fe'ek bali.

⁵ Ala soso'uk aok, lae, sila ndia, Lamatuak nadedenun fo ana seli. Meda ala laena hak lena heni au do? Taa maa! Au taa tungga dudu'a leondiak. ⁶ Mae au taa kokolak alelak unik

☆ **11:3** Tutuik la'eneu Sososan 3:1-5, 13

dede'a kokola madema, tehoo au bubuluk tebe-tebe, hata fo au kokolang. Ei bubuluk dede'a kala ia so, huu, au atudu taa-taa neu ei.

⁷ Faik fo au anoli Manetualain Hala Malolen neu ei, au taa oke fo ei tanggon au. Au tao kadidi'i au ao-inang, fo suek au soso'uk ei. Fama ei nau soli salak neu au, huu ndia do?

⁸ Huu, hataholi kamahelek leme salani kala, malai mamana fe'e kala ala tanggon au, fo suek au bisa ono-lau ei. Ndia sama leo au ha'i neme sila mai, fo bisa tulu-fali ei. ⁹ Faik fo au ua ei no'u, boe ma au paluu, huu au taa babalik ei, fo oke hata-hata neme ei mai. Ita tolanoo maleme propinsi Makedonia mai, sila ndia tulu-fali au. Tehoo, au taa tao itak belak sudi hata neu ei, ma au boe oo, taa nau tao leondiak nai mbila-binesak. ¹⁰ Karistus Dede'a-kokolan ndia, tetebes. Au boe oo, amahele, ae, au dede'a-kokolang boe oo, tetebes, huu au nana mba'ak ua Karistus. Taa hambu hataholi nai propinsi Akaya ele, bisa kena au bafang, ma ka'i au fo boso kokolak ae, au taa nau simbok hata esa boe neme ei mai. ¹¹ Hatina de au kokolak leoiak? Meda ia, huu au taa sue ei do? Mae ei dudu'a leondiak, tehoo Lamatuak mesa kana bubuluk au sue ei.

¹² Dede'a kala fo au tao itak kala, au nau tao akandoo. No leondiak, hataholi fo nahiik soso'uk aok, fo kokolak koaok, nae, sila tatao nala leo ai, na, sila ndia, neten taa so bali. ¹³ Ala lae, Lamatuak ndia nadenu sala. Sila ndia, hataholi mana tao ues fo lahiik pepeko hataholi! Ala soba-soba tao aok, sama leo Karistus nadedenu tetebe nala. Naa te, kada pepekok basa sila. ¹⁴ Ei

☆ **11:9** Filipi 4:15-18

boso heran te sila sama leo nitu la malanggan fo mana soba-soba tao aon, sama leo Manetualain ata nusa-soda nala leni manggaledok ma dale malole. ¹⁵ Huu ndia de, ei boso heran, mete ma ndia hataholi mana tao ue nala boe soba-soba tao aok sama leo hataholi fo mana tao ues no dale ndoos. Tehuu mata neuk, huu neu ko Manetualain bala sila manggalaun.

Karistus nadedenu tetebe nala, lemba doidosok mata-matak neu ledoeik lafada hataholi la'eneu Lamatuak Yesus

¹⁶ Mete ma ei nau, na, ela au kokolak amumulu fa bali. Huu au sangga soba-soba kokolak koaok. ¹⁷ Hatematak ia au sulak ia, fo soso'uk aok leoiak, kada nau kokolak amumulu. Huu, au kokolang ia, taa naoka nai ita Lamatuan. ¹⁸ Hambu hataholi no'uk lahiik soso'uk aok tungga hataholi daebafok ia natetemen. De, au boe oo, nau kokolak koaok tungga sila. ¹⁹ Huu, ei fo mana tao aok dudu'a ndoos, mete ma matonggo mia hataholi esa langgaute kea, na, ei elan no dale loak hetu? ²⁰ Mete ma hataholi fe'ek tao hatahata neu ei, na, kada ei elan. Conto leo: mete ma hambu hataholi tao ei sama leo sila atan, na, kada ei mbo'in. Mete ma, hambu hataholi namana'o nala ei buam, na, ei mbo'in. Mete ma, hambu hataholi kedi nala ei, na, ei mbo'in. Mete ma, hambu hataholi tao aok leo hataholi inahuuk, ma nakadadaek ei leo hataholi kadi'ik, na, kada ei mbo'in. Leondiak boe, mete ma hambu hataholi famba ei, na, ei mbo'in. ²¹ Tehuu boso mamasana baa! Te au taa ambalani tao ei sama leo sila tataon nala.

Tehuu mete ma ala nau kokolak koaok la'eneu hata, na, au ambalani kokolak koaok leondiak

boe. (Tehuu boso liliin, huu au boe oo kokolak amumulu ndia!) ²² Sila hataholi Ibrani isi-isik do? Hei! Au boe maa. Sila hataholi Israel do? Hei! Au boe maa. Sila ndia, ba'i Abraham numbu-sadun hetu? Hei! Au boe maa. ²³ Sila ndia Karistus hataholi mana tao uen hetu? Hei! Au leondiak boe. (Boso lilii henin, huu au kokolak ala lena-lenak ia!) Memak au ae, au sama leo sila. Naa te, au ia, lena heni sila. Huu au tao ues tingga-tingga lena. Hataholi la sese au la'i no'uk uni bui dale uu. Ala filo au no'un lena. La'i no'uk elaba'ik au mate. ²⁴ Huu, au hataholi Yahudi heheli nggala, filo au la'i lima. La'i-la'ik ala filo au, na, ala filo losa la'i telu hulu sio. ²⁵ Hambu ala mbomboko au lenik ai la'i telu. La'i esa ala mbia au lenik batu fo sangga tao lisa au. Au bolo ofak la'i telu. Au bonu uma tasi demak leledok esa ma le'odaek esa. ²⁶ Au la'ok taa-taa uni dook sudi bee uu so. Hambu toto'ak no'uk, tao nala elaba'ik au mate. Conto leo: fa tuak nai leeina, mana namoa kala, au hataholi Yahudi heheli nggala, hataholi taa Yahudi la, ma hataholi fo tao aok sama leo tolanoo hataholi kamahele kala, naa te ala pepeko ndia. Elaba'ik au mate uma tasi lai, nai kota, ma nai mamana nes. ²⁷ Au tao ues mbilu mbuse, ma au hambu to'a-taak mata-mata kala. La'i no'uk au taa bisa sunggu. Au boe oo, ndoe ma maa mada. La'i no'uk au taa hambu u'a hata esa boe. Au aena balo'a papakek boe, tehuu taa dai de au manili alan seli. ²⁸ Mete ma taa nau hinggga basa dede'a kala sila, na, hinggga kada leoiak leo:

✧ **11:23** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 16:23 ✧ **11:24** Tui Seluk la'eneu Dala Sodak 25:3 ✧ **11:25** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 16:22; 14:19 ✧ **11:26** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 9:23; 14:5

tungga-tungga faik au langgang hedis, huu au dudu'a la'eneu basa ita hataholi kamahale nala, fo lakabubua lai sudi bee. ²⁹ Mete ma hambu hataholi fo nameda aon taa nabe'i, na, masaneda au. Huu, au leondiak boe. Mete ma hambu hataholi neu fufudi hataholi kamahale kala, fo tungga tao salak, na, au mae ma au lesuha'ing nakase'e neu sala.

³⁰ Mete ma au musi kokolak koaok, na, mal-olenak au kokolak koaok la'eneu dede'a kala fo latudu, lae, au ia, kada noe-na'uk huu Lamatuak no au. Tetebes! ³¹ Ita Lamatuan Yesus, ma Ndia Aman Manetualain, bubuluk au taa kokolak pepekok. Ndia nandaa mete ma hataholi la so'uk koa-kiok neu Ndia nakandondoo henin.

³² Conto leo, makahulun neme kota Damsik, mane Aretas gubenol ndia nadenu hataholi fo nggado au nai kota ndia lelesu nala, suek ala humu au. ³³ Tehuu au nonoo nggala tao au uu lembeneu esa dalek, boe ma ala lakonda au, lenik tali nesik kota tembon deak. De, nggodi heni au uma gubenol liman mai. Masaneda, huu mete ma au mesa nggau, na, taa bisa hetu?☆

12

Paulus nita dede'ak esa, nonook leo bali nalame'i

¹ Leo ei nau, na, au kokolak koaok fa bali. Naa te kokolak koaok sosoan taa. Tehuu, au sangga afada ei, dede'a kala fo ita Lamatuan natudu au, nonook leo bali nai me'is dale. ²⁻⁴ Au alelak hataholi esa nana mba'ak no Karistus. Teuk sanahulu haa maneu kala, hambu esa noon

☆ **11:33** Hataholi Nadedenu nala Tutuin 9:23-25

neni lalai mboin mate'en neu. Tehuu au taa bubuluk, ana hene noo ndia ao-inan, do kada ndia dulan neu. Kada Lamatuak mesa kana bubuluk. Au boe oo, bubuluk, ae, ledoeik ndia nana so'uk neni Lamatuak Mamana Malolen neu ndia, namanene dede'a-kokolak fo ana seli, losak hataholi taa bisa kokolak. ⁵ De, soaneu hataholi mata leondiak, na, au sangga kokolak koaok. Tehuu au taa nau kokolak koaok la'eneu au ao-ina heheling. Kada au kokolak koaok la'eneu dede'ak fo Lamatuak taon, ledoeik au noe-na'uk nai toto'ang dale. ⁶ Leo au nau kokolak koaok, na, au taa paluu kokolak pepekok, huu, au aena dede'ak tetebes no'uk fo au bisa kokolak. Tehuu, kada au akatataka aok, fo suek hataholi la boso dudu'a, lae, au ana seling lena heni hata fo lamanene ma litan neme au mai. ⁷ Nakalena bali, Lamatuak natudu neu au dede'ak no'uk fo ana seli.

Tehuu au boe oo, hambu toto'ak, suek au boso koao. Huu nitu la malanggan nadenu ndia ana mana tunggan esa, fo nambue babalik au nakandoo, leo bali hambu dilak esa nambue kofu au ao-inang. Wei! Au doidoso alan seli! ⁸ Au oke Lamatuak la'i telu so, fo mbia heni dede'ak ia neme au mai. ⁹ Tehuu, Ana nafada au nae, "Au atudu Au dale maloleng neu o. Ndia dai neu o so. Huu, ledoeik o mamedak, mae, tungga kada o balakai hehelim, na, taa dai, de nai ndia, Au koasang boe natea." Huu ndia de, au nau kokolak koaok akadaik, ledoeik au taa abe'i tao dede'ak esa. Huu, no leondiak, na, au bubuluk ae, Karistus koasan nasoda nai au dalek. ¹⁰ Huu ndia de, mete ma au ameda, au taa abe'i tao aong ues esa, na, kada au daleng ndoo-ndoo. De,

ledoeik hataholi kokolak lakadadaek au, do, tao lakatoto'ak au, do tao doidoso au, do mbomboko au, huu au dadik Karistus hataholin, na, au daleng kada ndoo-ndoo nahele. Huu, mete ma au mesa nggau taa abe'i, na, au hambu koasa neme Karistus mai fo suek au abe'i tao dede'ak ndia.

Paulus dudu'a la'eneu hataholi kamahela kala lai Korintus

¹¹ Ei masoda nonook leo bali, Lamatuak taa haitua nitak au, uni ndia neti. Huu ndia, nau do taa nau, isinaak au kokolak amumulu fa. Teteben, na, ei musi kokolak koaok la'eneu au. Memak au soso-ndandaang taa fa boe. Tehuu mete ma, nakasasama au ua “hataholi fo ana seli kala” fo lae, Lamatuak nadenu sala, na, sila ndia, ana selin taa lena heni au ana seling.

¹² La'i-la'ik Lamatuak nadenu hataholi esa fo neu nafada hataholi la la'eneu Ndia, de, hataholi ndia tao tanda heran mata-mata kala, pake koasa, fo natudu buti, nae, Lamatuak nadenu ndia. Tehuu boso liliin, huu faik fo au nai ei lalada mala, au boe oo tao tanda heran leondia kala. Tehuu au tao ues leondiak no nggale loak akandoo. ¹³ Tehuu, boso mamasana baa! Kada dede'ak esak, au taa taon nai ei ndia, fo hataholi fe'ek taon nai salani fe'ek. Na ndia, au taa oke fo ei tanggon mala au.

¹⁴ Leoiak! Au ahehele la'i telu so, fo uni ei neti. Au taa paluu ei tanggon au ongkos soda-ladang. Au boe oo, taa paluu ei hata mala. Huu, tungga ita hadan, na, taa nandaa kakanak mbeda hatan fo fee inaman. Mandaan ndia, inama mbeda hata nala soaneu ana nala! De, au taa paluu

fo ei mbeda hata mala soaneu au, huu, ei sama leo bali au ana nggala! Au paluuk ndia, na ndia ei ao-ina mala ma ei susue mala. ¹⁵ Au ahiik hasa buas fee ei. Au boe oo, ahiik tao ues mbilu mbuse, fo suek, ei bisa masoda tungga Lamatuak hihii-nanaun. Mete ma au sue ei alan seli, na, ei boe oo musi sue masafali au leondiak. Tehuu hatina de, ei makanete ei susuem. Taa nandaa hetu?

¹⁶ Hambu neme ei mai manaku, nae, au taa tao amabela ei. Tehuu hambu boe nae, au dadik neu hataholi malela pepeko ana seli, ma kedi ala ei, losa tao nala ei tungga au hihiing. ¹⁷ De, talobee? Meda hataholi la sila fo au haitua sala leni ei neti, pepeko lala ei do? ¹⁸ Huu, au kokoe Titus fo neni ei neti ndia. Au boe oo, haitua tolanoo fe'ek esa fo neu no'u no ndia. Meda Titus pepeko nala ei do? Taa hetu? Huu Titus ia, no au mata-aok esa. Ai tao ues neu esa, huu ai dua nggai dudu'a nala leoesak boe.

¹⁹ Tolanoo susue nggalei! Meda ei dudu'a mima isinaak mai, mae, ai masala'e aok, nai ei mata mala do? Taa! Huu, basa hata fo ai kokolak ia, Manetualain bubuluk so. De, ai taa bisa mafuni sudi hata neme Ndia mai. Ai boe oo, nana mba'ak mia Karistus. Huu ai sue ei, de basa hata fo ai taon ndia, no hihiik fo ai bisa tao matetea ei.

²⁰ Dei fo, mete ma au dadi uni ei neti, na, au dudu'a, ae boso losak ei taa dadik hataholi sama leo au hihiing. Huu, nafa hambu mana sisimbo bafak, mana dale hedi, nambeda dalek, hambu mana dudu'a la'eneu kada ndia ao-ina hehelin, hambu mana kokolak tao naboo hataholi nade malolen, tao dede'a huu-oka taak, hambu mana

koao, ma tao naodek basa-basan. Fama au boe oo, dadik hataholi taa sama leo ei hiik. ²¹ Dei fo mete ma, au uni ei neti, dadik neu dudu'ak neu au, huu ei tatao-nono'i mala. Boso losak Manetualain sangga tao namae au, neu ei mata mala. Boso losak, au tao ala hataholi, nameda mabela, huu hambu no'uk leme ei mai, bei lasoda tao manggalauk, tehoo tala nau hondak, fo fali tungga Lamatuak dala ndoon. Sila manggenggeo-manggangganuk! Huu hambu mana tao eok no hataholi fo taa ndia sao toun do sao inan. Ala tao mata-mata kala ma tala mae lalelak.

13

Manea neulalau ei soda mala

¹ De, ia neu kala'i telun fo au sangga uu tilo ei. Mete ma hambu hataholi kalaak hataholi, na, boso lilii ndia heti-heun. Huu Lamatuak Susula Malalaon nana sulak nae, "Mete ma hambu hataholi kalaak hataholi esa, na, musi hambu sakasii dua do telu kokola nala sama dei, bei fo simbok. Huu, mete ma taa leondiak, na, boso simbo kana."✧ ² Makahulun faik fo au uni ei neti kala'i duan, au tao asanenedak neu hataholi la fo lasoda tao manggalauk. Hatematak ia, au tao asanenedak sama boe, neu basa hataholi fo lasoda tao manggalauk kala. Sama leo makahulun, au tao asanenedak, ae, dei fo mete ma au dadi neti, na au taa atanggodo sala.

³ Ei masanggak buti, mae, Karistus pake au dadik Ndia mana kokolan. Naa te, mete ma Karistus nau heti ei, na, Ana taon no koasa

✧ **13:1** Tui Seluk la'eneu Dala Sodak 17:6; 19:15

inahuuk nai ei lalada mala. Huu, Ana taa tao ues noe-na'u. ⁴ Faik fo ala tao lisa Ndia neme ai nggangek, memak Ana male, huu, Ana mbo'i heni Ndia koasan. Tehuu Manetualain fee koasan neu Karistus fo Ana nasoda hatematak ia. Boe ma ita fo mana dadik teu Ndia hataholin, tameda taa tabe'i, tehuu Manetualain fee ita soda beuk so. Huu ndia de, ai bisa ono-lau ei minik Ndia koasan.

⁵ Palisak ei dale heheli mala, fo sangga bubuluk, mae, ei mamahela tebe-tebe Karistus, do taa? Ndia koasan nana nitak nai ei soda mala, do taa? Uku-sudi ei ao heheli mala leondiak. Huu, mete ma Ndia taa nana mba'ak no ei, na, ei taa dadik neu Ndia hataholi nala. ⁶ Mete ma ei palisak ai, na, ei bisa mita Ndia koasan nana nitak nai ai soda nala. No leondiak, na, ai mala deak. ⁷ Ai boe oo, hule-haladoi moke Manetualain, fo suek ei boso tao salak hata esa boe. Ai taa mbali, mete ma hataholi nahiik, do taa, no ai tataon. Tehuu ai mahiik fo ei tao ndoos, mae hataholi nau timba heni ai. Leondiak boe oo, taa dadi hata. ⁸ Huu, ita taa bisa tao hata esa boe, fo laban ndoos. Kada ai malelak tao hata fo ndoos. ⁹ Mete ma ei dadi balakaik, ma ai dadik noe-na'uk, na, ai mamahoko. Huu, ai hule-haladoi, moke Lamatuak tao nala ei boe mana daik. ¹⁰ Huu ndia de, mae au dook ua ei, hatematak ia au sulak dede'a kala ia, suek dei fo mae au mai, na, au taa kokolak hala belak neu ei bali. Au dadik neu ita Lamatuan nadedenun. De, Ana fee au hak ma koasa fo tao natetea ei, tehuu taa tao nakalulutu ei.

Paulus nate'e ndia susulan

¹¹ Tolanoo susue nngalei! Au kokola mate'eng ia, kada soda-molek. Tao mandoo basa dede'a kala. Mamanene neulalau au anoli-afadang ia. Masoda dalek esa. Ei musi malole esa no esa. Susuek ndia, okan ndia Manetualain. Au oke fo Ana no ei no'u nakandoo, ma Ana tulu-fali ei, fo ei masoda mamolek esa no esa.

¹² Ei musi me'usee minik idu susuek fo nandaa no Lamatuak hataholi malalao nala. Lamatuak hataholi malai ia kala, basa sala haitua soda-mole susuek neu ei.

¹³ Au oke fo ita Lamatuan Yesus Karistus natudu Ndia dale malolen neu ei. Au oke fo Manetualain natudu Ndia susuen neu ei. Au boe oo, oke fo Lamatuak Dula Dale Malalaon, natudu Ndia dale malolen, fo suek ei basa nggei masoda mia dalek esa.

Leondiak leo,
Paulus

**Rote Lole Alkitab
Genesis and the New Testament in the Rote Lole
language of Indonesia**

copyright © 2004 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Rote Lole (Lole)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

66fb93de-30be-533a-80d6-f3d0582cedf6